

Sytuacja na rynku pracy w dobie pandemii koronawirusa

Raport

Opracowała: Katarzyna Duda

Wydział Polityki Społecznej, Rynku Pracy, Ubezpieczeń i Zdrowia OPZZ

Spis treści

Wnioski z raportu.....	3
Wprowadzenie.....	5
1. Bezrobocie w dobie pandemii.....	5
1.1. Ogólny poziom bezrobocia.....	5
1.2. Terytorialne zróżnicowanie bezrobocia.....	7
1.3. Bezrobocie według podziału na płeć.....	8
1.4. Wyniki badania rynku pracy „Diagnoza.PLUS”	9
1.5. Zwolnienia grupowe.....	10
2. Liczba zgłoszonych wolnych miejsc pracy i aktywizacji zawodowej.....	12
3. Cudzoziemcy na polskim rynku pracy.....	20
4. Sytuacja pracowników branży motoryzacyjnej.....	21
Źródła.....	22

Wnioski z raportu

- W urzędach pracy pod koniec sierpnia było **108 090** więcej zarejestrowanych bezrobotnych, niż przed pandemią. Liczba bezrobotnych wzrosła zatem **o jedną dziesiątą** w stosunku do początku roku.
- W ramach zwolnień grupowych pracę straciło **ponad 15 tys. pracowników**. Związki zawodowe w licznych zakładach pracy odegrały istotną rolę w zapobieganiu zwolnieniom grupowym, np. w Neapco Europe Sp. z o.o. w Praszce planowano zwolnić 258 z 964 pracowników, a dzięki związkowi zawodowemu należącemu do OPZZ do nich nie doszło. W zamian uruchomiono program dobrowolnych odejść, który polegał m.in. na tym, że pracownik decydujący się na rezygnację z zatrudnienia mógł otrzymać maksymalnie 9-krotność pensji. W ramach programu z pracy zrezygnowało jedynie 60 osób.
- W bieżącym roku wybuch epidemii zakłócił stale obserwowane tendencje – w kwietniu poziom bezrobocia od lat spadał, a w 2020 r. w kwietniu nastąpił jego wzrost. W kwietniu nastąpiła największa dynamika wzrostu bezrobocia w okresie od 1 marca do 31 sierpnia – wzrosło ono do **5,8% z 5,4%** w marcu.
- Bezrobocie w rzeczywistości mogło być wyższe, niż wynikało to z danych płynących z urzędów pracy. Z badania Wydziału Zarządzania Uniwersytetu Warszawskiego, GRAPE i CASE wynikało, że wiele osób z przyczyn obiektywnych, np. z obawy przed ryzykiem zakażenia podczas przejazdu lub w urzędzie pracy, nie rejestrowało się w urzędach pracy. Wysoka liczba osób nieszukających pracy jest przejawem zdrowego rozsądku i maskuje prawdziwą skalę problemu na rynku pracy.
- Kwiecień był okresem zapaści pod względem liczby zgłaszanych przez przedsiębiorców do urzędów pracy ofert pracy. Zgłoszono wówczas aż **połowę mniej ofert pracy**, niż rok wcześniej, a liczba bezrobotnych przypadających na **1 ofertę pracy wyniosła 9 osób, wobec 1 oferty pracy na 5 osób** rok wcześniej. W czerwcu nastąpiła poprawa, a w lipcu i sierpniu rynek pracy pod względem liczby ofert pracy się unormował. **Liczba zgłaszanych ofert pracy jest mniejsza o jedną dziesiątą** w stosunku do okresu przed pandemią i utrzymuje się na tym poziomie.

- Liczba ubezpieczonych w Polsce cudzoziemców spadła najbardziej między końcem marca a końcem kwietnia 2020 roku **(o 40 tys. ubezpieczonych)**. Największy spadek ubezpieczonych nastąpił wśród osób wykonujące pracę **na podstawie umowy zlecenia lub umowy agencyjnej**.
- Skutki kryzysu dotknęły bardziej mężczyzn, niż kobiety.
- Miesiącem najbardziej krytycznym dla branży motoryzacyjnej był **kwiecień**. W branży w pierwszej kolejności pracę tracili pracownicy zatrudnieni przez **agencje pracy tymczasowej oraz posiadający umowy na czas określony**.

Wprowadzenie

Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych przygotowało raport, którego celem jest przedstawienie wniosków na temat zmian, jakie zaszły na polskim rynku pracy w okresie sześciu miesięcy trwania pandemii – od 1 marca do 31 sierpnia 2020 r. Potrzeba opracowania raportu jest uzasadniona tym, że początek roku 2020 przyniósł ze sobą duże zmiany w gospodarce oraz rynku pracy ze względu na pojawienie się i szybkie rozprzestrzenianie wirusa SARS-CoV-2. W marcu 2020 roku został ogłoszony w Polsce stan zagrożenia epidemicznego, a następnie stan epidemii (nie odwołany do momentu publikacji niniejszego opracowania). W związku z tym nastąpiło „zamrażanie” gospodarki i utrudnienia w przekraczaniu granic państw, w związku z koniecznością izolacji obywateli. Wpłynęło to na wszystkie wskaźniki rynku pracy.

Zakres przedmiotowy raportu obejmuje następujące tematy: bezrobocie (stopa bezrobocia, terytorialne zróżnicowanie bezrobocia, bezrobocie według podziału na płeć, zwolnienia grupowe, bezrobocie według badania „Diagnoza.PLUS”); liczba zgłoszonych wolnych miejsc pracy i aktywizacji zawodowej; liczba cudzoziemców zgłoszonych w Polsce do ubezpieczeń społecznych, a także sytuacja pracowników branży motoryzacyjnej.

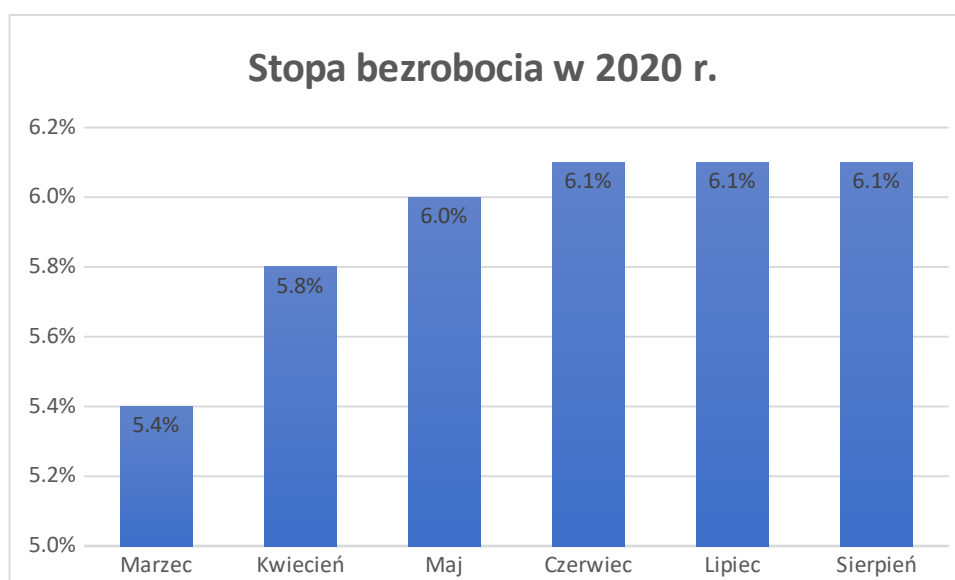
1. Bezrobocie w dobie pandemii

1.1. Ogólny poziom bezrobocia

Według danych Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w marcu 2020 r. w urzędach pracy nie notowano zwiększonych rejestracji bezrobotnych mimo trwającej epidemii koronawirusa. Mogło być to efektem odraczania decyzji o zwolnieniach pracowników z uwagi na niepewność co do okresu trwania epidemii. W końcu marca 2020 r. w porównaniu do stanu z końca lutego 2020 r., liczba bezrobotnych spadła o 0,1 p. p. Dotąd wzrost bezrobocia w końcu kwietnia w stosunku do stanu z końca marca wystąpił jedynie na początku lat 90-tych ubiegłego wieku. W kwietniu 2020 r. obserwowana od lat stała tendencja spadku bezrobocia w tym miesiącu została zachwiana. W końcu kwietnia 2020 r. w porównaniu do stanu z końca marca 2020 r., liczba bezrobotnych wzrosła o 0,4 p. p. W końcu maja 2020 r. w urzędach pracy zarejestrowanych było 1 011,7 tys. bezrobotnych. W porównaniu

do analogicznego miesiąca 2019 r. liczba bezrobotnych wzrosła o 11,7%. Stopa bezrobocia w końcu maja 2020 r. wyniosła 6% i była o 0,6 p. p. wyższa niż przed rokiem. W maju br., podobnie jak w kwietniu, obserwowana od lat stała tendencja spadku bezrobocia w tym miesiącu została zachwiana. Dotąd wzrost bezrobocia w końcu maja w stosunku do stanu z końca kwietnia wystąpił jedynie na początku lat 90-tych ubiegłego wieku. W końcu maja br. poziom bezrobocia był wyższy niż w końcu kwietnia br., ale dynamika wzrostu była słabsza – wyniosła 4,8% w maju br. w zestawieniu z kwietniem br. wobec 6,2% w kwietniu br. w porównaniu do marca br. Stopa bezrobocia w końcu maja 2020 r. w porównaniu do końca kwietnia 2020 r. wzrosła o 0,2 p. p. wobec wzrostu o 0,4 p. p. w kwietniu br. w porównaniu do marca br. W końcu czerwca 2020 r. w urzędach pracy zarejestrowanych było 1 026,5 tys. bezrobotnych. W porównaniu do analogicznego miesiąca 2019 r. liczba bezrobotnych wzrosła o 17%. Stopa bezrobocia w końcu czerwca 2020 r. wyniosła 6,1% i była o 0,8 p. p. wyższa niż przed rokiem. W czerwcu 2020 r., podobnie jak w kwietniu i maju, obserwowana od lat stała tendencja spadku bezrobocia w tym miesiącu została zachwiana. W końcu czerwca 2020 r. w porównaniu do stanu z końca maja 2020 r., liczba bezrobotnych wzrosła o 14,8 tys. osób, tj. o 1,5%. Dotąd wzrost bezrobocia w końcu czerwca w stosunku do stanu z końca maja wystąpił na początku lat 90-tych ubiegłego wieku oraz w latach 1999, 2001, 2002. W końcu czerwca br. poziom bezrobocia był wyższy niż w końcu maja br., ale dynamika wzrostu była słabsza – wyniosła 1,5% w czerwcu br., wobec 4,8% w maju br. w porównaniu do kwietnia br. Stopa bezrobocia w końcu czerwca 2020 r. w porównaniu do końca maja 2020 r. wzrosła o 0,1 p. p. wobec wzrostu o 0,2 p. p. w maju br. w porównaniu do kwietnia br. W końcu lipca 2020 r. w urzędach pracy zarejestrowanych było 1 029,5 tys. bezrobotnych. W porównaniu do analogicznego miesiąca 2019 r. liczba bezrobotnych wzrosła o 161,1 tys. osób, tj. 18,6%. Stopa bezrobocia w końcu lipca 2020 r. wyniosła 6,1% i była o 0,9 p. p. wyższa niż przed rokiem. Tym samym w ciągu roku statystyka ta wzrosła o 16,8 tys. osób, tj. o 47,9%. W lipcu 2020 r. obserwowana od lat stała tendencja spadku bezrobocia w tym miesiącu została zachwiana. W końcu lipca 2020 r. w porównaniu do stanu z końca czerwca 2020 r., liczba bezrobotnych wzrosła o 3 tys. osób, tj. o 0,3%. Dotąd wzrost bezrobocia w końcu lipca w stosunku do stanu z końca czerwca wystąpił na początku lat 90-tych ubiegłego wieku, w latach 1999-2002 oraz w 2009 r. W końcu lipca br. poziom bezrobocia był wyższy niż w końcu czerwca br., ale dynamika wzrostu była

słabsza – wyniosła 0,3% w lipcu br. w zestawieniu z czerwcem br. wobec 1,5% w czerwcu br. w porównaniu do maja br. Stopa bezrobocia w końcu lipca 2020 r. w porównaniu do końca czerwca 2020 r. pozostała bez zmian, podczas gdy w czerwcu w porównaniu do maja br. wzrosła o 0,1 p. p. W końcu sierpnia 2020 r. w urzędach pracy zarejestrowanych było 1 028,0 tys. bezrobotnych. W porównaniu do analogicznego miesiąca 2019 r. liczba bezrobotnych wzrosła o 162,5 tys. osób, tj. 18,8%. Stopa bezrobocia w końcu sierpnia 2020 r. wyniosła 6,1% i była o 0,9 p. p. wyższa niż przed rokiem. Niemniej jednak dynamika wzrostu z miesiąca na miesiąc słabła. W sierpniu br. po raz pierwszy od wybuchu epidemii nastąpił spadek poziomu bezrobocia. Stopa bezrobocia w końcu sierpnia 2020 r. w porównaniu do końca lipca 2020 r. nie zmieniła się, co oznacza, że trzeci miesiąc z rzędu pozostała na tym samym poziomie.

1.2. Terytorialne zróżnicowanie bezrobocia

Od lat wysoki pozostawał stopień terytorialnego zróżnicowania bezrobocia w Polsce. W końcu marca 2020 r. różnica pomiędzy najniższą i najwyższą stopą bezrobocia w województwach wynosiła 6,3 p. p. (wielkopolskie 3,1%, warmińsko-mazurskie 9,4%), wobec 7,2 p. p. przed rokiem. W końcu kwietnia 2020 r. różnica pomiędzy najniższą i najwyższą stopą bezrobocia w województwach wzrosła w stosunku do marca i wyniosła 6,7 p. p. (wielkopolskie 3,3%, warmińsko-mazurskie 10,0%), a więc identycznie jak przed rokiem. Wzrost w stosunku do marca 2020 r. zanotowano we wszystkich województwach, najwyższy w warmińsko – mazurskim o

0,6 p. p. Wskaźnik bezrobocia na koniec maja br. wzrósł w stosunku do maja 2019 r. we wszystkich województwach, największy wzrost miał miejsce w województwach opolskim, zachodniopomorskim (o 1,1 p. p.) oraz warmińsko-mazurskim (o 1,2 p. p.). Najniższy zaś wzrost odnotowano w województwach łódzkim i mazowieckim (o 0,3 p. p.). W końcu maja 2020 r. różnica pomiędzy najniższą i najwyższą stopą bezrobocia w województwach wyniosła 6,8 p. p. (wielkopolskie 3,6%, warmińsko-mazurskie 10,4%) wobec 6,3 p. p. przed rokiem. Wskaźnik bezrobocia na koniec czerwca br. wzrósł w stosunku do czerwca 2019 r. we wszystkich województwach, największy wzrost miał miejsce w województwie warmińsko-mazurskim (o 1,4 p. p.), zaś najniższy wzrost odnotowano w województwie łódzkim (o 0,5 p. p.). W końcu czerwca 2020 r. różnica pomiędzy najniższą i najwyższą stopą bezrobocia w województwach wyniosła 6,6 p. p. (wielkopolskie 3,7%, warmińsko-mazurskie 10,3%) wobec 6,1 p. p. przed rokiem. W końcu lipca 2020 r. różnica pomiędzy najniższą i najwyższą stopą bezrobocia w województwach wyniosła 6,4 p. p. (wielkopolskie 3,7%, warmińsko-mazurskie 10,1%) wobec 6 p. p. przed rokiem. Wskaźnik bezrobocia na koniec lipca br. wzrósł w stosunku do lipca 2019 r. we wszystkich województwach, największy wzrost miał miejsce w województwie zachodniopomorskim (o 1,4 p. p.), zaś najniższy wzrost odnotowano w województwach mazowieckim i łódzkim (o 0,6 p. p.). Wskaźnik bezrobocia na koniec sierpnia br. wzrósł w stosunku do sierpnia 2019 r. we wszystkich województwach, największy wzrost miał miejsce w województwie zachodniopomorskim (o 1,3 p. p.), zaś najniższy wzrost odnotowano w województwach mazowieckim i łódzkim (o 0,7 p. p.).

1.3. Bezrobocie według podziału na płeć

W końcu marca 2020 r. w ewidencji bezrobotnych znajdowało się 491,7 tys. kobiet oraz 417,8 tys. mężczyzn. W porównaniu do końca marca 2019 r., populacja bezrobotnych kobiet spadła o 9,2%, a liczba bezrobotnych mężczyzn spadła o 5,8%. Odsetek kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych wyniósł 54,1% wobec 55% przed rokiem. Z kolei w końcu kwietnia 2020 r. w ewidencji bezrobotnych znajdowało się 521,6 tys. kobiet oraz 444,2 tys. mężczyzn. W porównaniu do końca marca 2019 r., populacja bezrobotnych kobiet wzrosła o 0,2%, a liczba bezrobotnych mężczyzn wzrosła o 6,3%. Odsetek kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych wyniósł 54% wobec

55,5% przed rokiem. W końcu maja 2020 r. w ewidencji bezrobotnych znajdowało się 545,1 tys. kobiet oraz 466,6 tys. mężczyzn. W porównaniu do końca maja 2019 r., populacja bezrobotnych kobiet wzrosła o 7,7%, a liczba bezrobotnych mężczyzn wzrosła o 16,7%. Odsetek kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych wyniósł 53,9% wobec 55,9% przed rokiem. W końcu czerwca 2020 r. w ewidencji bezrobotnych znajdowało się 551 tys. kobiet oraz 475,5 tys. mężczyzn. W porównaniu do końca czerwca 2019 r., populacja bezrobotnych kobiet wzrosła o 11,5%, a liczba bezrobotnych mężczyzn o 24,2%. Odsetek kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych wyniósł 53,7% wobec 56,3% przed rokiem. W końcu lipca 2020 r. w ewidencji bezrobotnych znajdowało się 555 tys. kobiet oraz 474,5 tys. mężczyzn. W porównaniu do końca lipca 2019 r., populacja bezrobotnych kobiet wzrosła o 12,1%, a liczba bezrobotnych mężczyzn wzrosła o 27,1%. Odsetek kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych wyniósł 53,9% wobec 57% przed rokiem. W końcu sierpnia 2020 r. w ewidencji bezrobotnych znajdowało się 557,5 tys. kobiet oraz 470,4 tys. mężczyzn. W porównaniu do końca sierpnia 2019 r., populacja bezrobotnych kobiet wzrosła o 12,2%, a liczba bezrobotnych mężczyzn o 27,6%. Odsetek kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych wyniósł 54,2% wobec 57,4% przed rokiem. Przytoczone dane jednoznacznie świadczą o tym, że kryzys na rynku pracy związany z epidemią bardziej dotknął mężczyzn.

1.4. Wyniki badania rynku pracy „Diagnoza.PLUS”

Badanie rynku pracy „Diagnoza.PLUS” jest projektem Wydziału Zarządzania Uniwersytetu Warszawskiego, GRAPE i CASE przeprowadzonym w dniach 20-26 kwietnia 2020 r. Autorzy badania twierdzą, że dane przekazywane z urzędów pracy nie obrazują w pełni sytuacji na rynku pracy. Zgodnie z oficjalnymi statystykami UP liczba zarejestrowanych bezrobotnych w kwietniu 2020 r. wzrosła o 14,9 proc. w porównaniu do IV kwartału 2019 r., a w rejestrach jest zgłoszonych było 966 tys. osób. Tymczasem według autorów "Diagnozy plus" faktyczny wzrost liczby osób bez pracy jest dużo wyższy i wynosił ok. 1,5 mln osób, co oznacza, że w porównaniu z IV kw. 2019 r., gdy bez pracy było 848 tys. osób, liczba bezrobotnych wobec okresu sprzed pandemii wzrosła o ponad 60 proc.

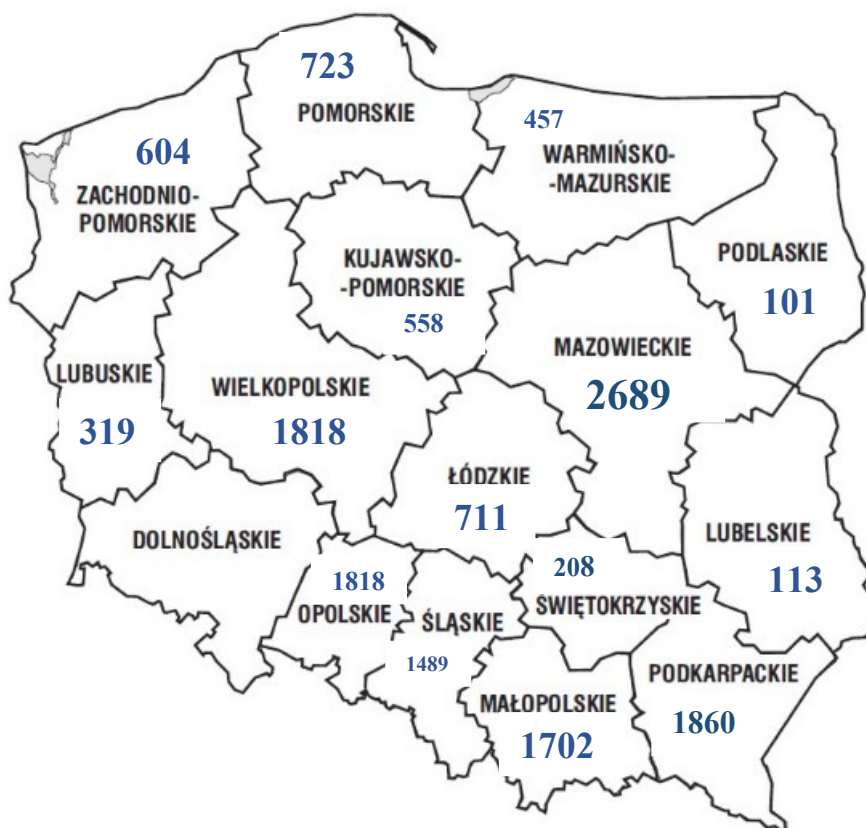
Autorzy wskazują, że wzrost bezrobocia w rejestrach UP jest niższy, niż w danych ankietowanych, ponieważ znaczna część osób nie dostała się do urzędu z obawy przed ryzykiem zakażenia np. podczas przejazdu lub ze względu na

zamknięty urząd pracy. Piszą, że część z osób, które straciły pracę rejestruje się dopiero, gdy zniknie zagrożenie zdrowotne i jeśli do tego czasu nie znajdą nowej pracy. Część z nich liczy też na zatrudnienie u poprzedniego pracodawcy, gdy sytuacja się unormuje. Autorzy badania piszą też, że nawet jeśli urzędy pracy umożliwiały rejestrację drogą elektroniczną, to wiele osób z tego nie skorzystało, ponieważ wymagało to wcześniejszego założenia profilu zaufanego lub e-PUAP, a nadal niewiele osób w Polsce korzysta z tych rozwiązań. Wysoka liczba osób nieszukających pracy jest przejawem zdrowego rozsądku i maskuje prawdziwą skalę problemu na rynku pracy.

1.5. Zwolnienia grupowe

Uzyskano pełne dane dotyczące zwolnień grupowych z 15 województw. Z jednego województwa (dolnośląskiego) dane są niepełne. Dane z 15 województw pokazują, że zwolnienia grupowe od marca do sierpnia 2020 r. wyniosły 15170.

Mapa ukazująca skalę zwolnień grupowych w poszczególnych województwach w okresie od 1 marca do 31 sierpnia 2020 r.

Zwolnienia grupowe w województwie kujawsko-pomorskim

Miesiące 2020 roku	Dokonane zwolnienia grupowe	
	zakłady	osoby
III	5	82
IV	6	67
V	3	10
VI	10	283
VII	2	29
VIII	5	87
Razem	31	558

Zwolnienia grupowe w województwie łódzkim

Miesiące 2020 roku	Dokonane zwolnienia grupowe	
	zakłady	osoby
III	2	34
IV	12	265
V	11	244
VI	10	88
VII	6	67
VIII	4	13
Razem	45	711

Zwolnienia grupowe w województwie małopolskim

Miesiące 2020 roku	Dokonane zwolnienia grupowe	
	zakłady	osoby
III	1	1

IV	6	520
V	7	210
VI	16	736
VII	10	193
VIII	4	42
Razem	44	1702

Zwolnienia grupowe w województwie wielkopolskim

Miesiące 2020 roku	Dokonane zwolnienia grupowe	
	zakłady	osoby
III	4	279
IV	15	248
V	13	252
VI	26	400
VII	14	379
VIII	8	260
Razem	80	1818

Zwolnienia grupowe w województwie lubelskim

Miesiące 2020 roku	Dokonane zwolnienia grupowe	
	zakłady	osoby
III	1	7
IV	2	2
V	2	26
VI	3	16
VII	2	60
VIII	1	2
Razem	11	113

--	--	--

Zwolnienia grupowe w województwie pomorskim

Miesiące 2020 roku	Dokonane zwolnienia grupowe	
	zakłady	osoby
III	2	14
IV	6	98
V	8	52
VI	6	276
VII	7	203
VIII	6	80
Razem	35	723

Zwolnienia grupowe w województwie świętokrzyskim

Miesiące 2020 roku	Dokonane zwolnienia grupowe	
	zakłady	osoby
III	1	42
IV	1	1
V	4	154
VI	1	1
VII	1	9
VIII	1	1
Razem	9	208

Zwolnienia grupowe w województwie mazowieckim

Miesiące 2020 roku	Dokonane zwolnienia grupowe	
	zakłady	osoby

III	10	280
IV	15	333
V	18	497
VI	28	591
VII	16	259
VIII	13	729
Razem	100	2689

Zwolnienia grupowe w województwie lubuskim

Miesiące 2020 roku	Dokonane zwolnienia grupowe	
	zakłady	osoby
III	3	38
IV	4	38
V	4	20
VI	4	106
VII	6	67
VIII	4	50
Razem	25	319

Zwolnienia grupowe w województwie opolskim

Miesiące 2020 roku	Dokonane zwolnienia grupowe	
	zakłady	osoby
III	-	872
IV	-	235
V	-	231
VI	-	179
VII	-	137
VIII	-	164

Zwolnienia grupowe w województwie podkarpackim

Miesiące 2020 roku	Dokonane zwolnienia grupowe	
	zakłady	osoby
III	4	94
IV	5	92
V	10	575
VI	6	256
VII	8	371
VIII	8	472
Razem	41	1860
VII	2	84
VIII	3	68
Razem	12	457

Zwolnienia grupowe w województwie śląskim

Miesiące 2020 roku	Dokonane zwolnienia grupowe	
	zakłady	osoby
III	14	247
IV	14	230
V	12	244
VI	28	584
VII	4	32
VIII	16	152
Razem	88	1489

Zwolnienia grupowe w województwie zachodniopomorskim

Miesiące 2020 roku	Dokonane zwolnienia grupowe	
	zakłady	osoby
III	3	9
IV	5	64
V	5	247
VI	13	101
VII	3	37
VIII	6	146
Razem	35	604

Zwolnienia grupowe w województwie podlaskim

Miesiące 2020 roku	Dokonane zwolnienia grupowe	
	zakłady	osoby
III	-	28
IV	-	42
V	-	21
VI	-	2
VII	-	0
VIII	-	8
Razem	-	101

2. Liczba zgłoszonych wolnych miejsc pracy i aktywizacji zawodowej

Dane na temat liczby zgłoszonych w urzędach pracy wolnych miejsc pracy i aktywizacji zawodowej potwierdzają, że kryzys spowodowany pandemią koronawirusa odbił się negatywnie na rynku pracy. Pierwsze miesiące pandemii odznaczały najwyższym spadkiem liczby nowych miejsc pracy w Polsce. W marcu

liczba nowych ofert pracy była niższa o 39,8%, niż w analogicznym okresie w roku 2019, najgorsze nastąpiło jednak w kwietniu, który uznać można za okres zapaści pod względem liczby zgłoszonych ofert pracy. Do urzędów pracy zgłoszono wówczas połowę mniej miejsc pracy, niż rok wcześniej, a liczba bezrobotnych przypadających na 1 ofertę pracy wyniosła 9 osób, podczas gdy w kwietniu 2019 r. było to 5 osób. W maju sytuacja się nieco poprawiła, lecz dopiero czerwiec przyniósł wyraźną poprawę. W lipcu i sierpniu utrzymywała się pozytywna tendencja. Dane mogą zatem wskazywać na to, że na rynku pracy nastąpiła stabilizacja – po pierwszych dwóch, bardzo złych miesiącach, w czerwcu, lipcu i sierpniu rynek pracy pod względem liczby ofert pracy ustabilizował się na poziomie od 9 do 12 proc. gorszym, niż przed rokiem. Oznacza to, że liczba zgłaszanych ofert pracy spadła o jedną dziesiątą i utrzymuje się na tym poziomie.

W marcu 2020 roku do urzędów pracy zgłoszono 77,6 tys. wolnych miejsc pracy i aktywizacji zawodowej, tj. o 39,8% mniej niż przed rokiem. Liczba bezrobotnych przypadających na 1 ofertę pracy wyniosła 6 osób, natomiast w marcu 2019 r. było to 5 osób. W kwietniu 2020 roku do urzędów pracy zgłoszono tylko 58,2 tys. wolnych miejsc pracy i aktywizacji zawodowej, tj. o 51% mniej niż przed rokiem. Liczba bezrobotnych przypadających na 1 ofertę pracy wyniosła 9 osób, natomiast w kwietniu 2019 r. było to 5 osób. Najgorzej pod względem liczby ofert pracy sytuacja wyglądała w kwietniu. W maju 2020 roku do urzędów pracy zgłoszono 75,6 tys. wolnych miejsc pracy i aktywizacji zawodowej, tj. o 39% mniej niż przed rokiem. Liczba bezrobotnych przypadających na 1 ofertę pracy wyniosła 8 osób wobec 4 osób w maju 2019 r. W czerwcu 2020 roku do urzędów pracy zgłoszono 93,2 tys. wolnych miejsc pracy i aktywizacji zawodowej, tj. o 9,6% mniej, niż przed rokiem. Liczba bezrobotnych przypadających na 1 ofertę pracy wyniosła 7 osób wobec 8 osób w maju 2020 r. i 4 osób w czerwcu 2019 r. – najkorzystniej. W lipcu 2020 roku do urzędów pracy zgłoszono 105,9 tys. wolnych miejsc pracy i aktywizacji zawodowej, tj. o 11,6% mniej niż przed rokiem. Liczba bezrobotnych przypadających na 1 ofertę pracy wyniosła 6 osób wobec 4 osób w lipcu 2019 r. W sierpniu 2020 roku do urzędów pracy zgłoszono 96,4 tys. wolnych miejsc pracy i aktywizacji zawodowej, tj. o 11,4% mniej, niż przed rokiem. Liczba bezrobotnych przypadających na 1 ofertę pracy wyniosła 6 osób wobec 4 osób w sierpniu 2019 r.

Raport *Rynek pracy w czasie COVID-19* ukazuje, że kryzys wpłynął nie tylko na liczbę nowych ofert pracy, lecz także na ich zawartość. W kwietniu 2020 roku

pracodawcy w jednym ogłoszeniu oferowali kandydatom średnio 4,9 różnego rodzaju benefitów i zachęt, np. kart sportowych bądź abonamentów medycznych. To o jeden punkt mniej, niż oferowano w ogłoszeniach w kwietniu 2019 r. Jest to również o jedno udogodnienie mniej, niż w ofertach sprzed miesiąca.

3. Cudzoziemcy na polskim rynku pracy

Liczba cudzoziemców podlegających ubezpieczeniom społecznym w Polsce w latach 2008–2019 stale rosła. O ile w latach 2009-2014 liczba cudzoziemców, którzy podlegali ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym wzrosła o 59,3tys., to w okresie od grudnia 2014 r. do grudnia 2019 r. już o 527,2 tys. Od marca do maja 2020 roku nastąpił jednak spadek liczby ubezpieczonych cudzoziemców.

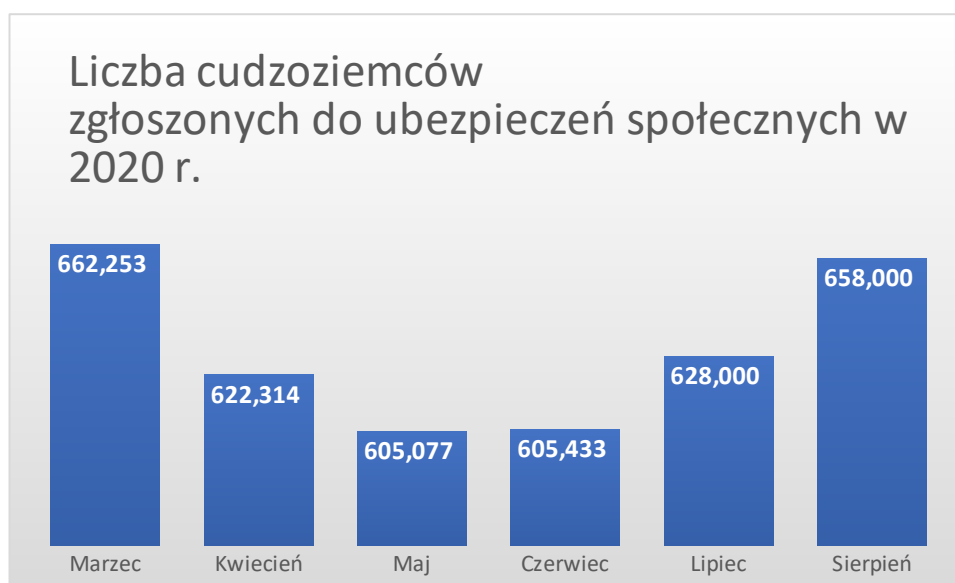
Liczba ubezpieczonych w Polsce cudzoziemców na koniec marca tego roku wyniosła 662 253 (o 7919 osób mniej, niż w lutym), na koniec kwietnia 622 314 tys. (o 39 939 osób mniej, niż w marcu), na koniec maja 605 077 (o 17 237 osób mniej, niż w kwietniu), na koniec czerwca 605 433 (o 356 osób więcej, niż w maju), na koniec lipca 628 tys. (o ok. 22 tys. osób więcej, niż w czerwcu), a na koniec sierpnia 658 200 (o 30 tys. osób więcej, niż w lipcu). W ostatnich miesiącach mamy zatem do czynienia z kontynuacją trendów wzrostowych w zakresie ubezpieczonych cudzoziemców. Oznacza to, że sytuacja wraca do tej sprzed pandemii.

Większość cudzoziemców podlegających ubezpieczeniom społecznym w Polsce to mężczyźni. W pierwszym półroczu 2020 roku ich udział nieznacznie wzrósł – z 66,2% w grudniu 2019 r. do 67,2% w czerwcu 2020 roku. W populacji cudzoziemców podlegających ubezpieczeniom społecznym dominują osoby w wieku 20-49 lat. Na koniec czerwca 2020 roku nastąpił niewielki spadek udziału tej grupy cudzoziemców w porównaniu do grudnia 2019 roku - z 84,9% do 84,1%. W większym stopniu zmieniła się struktura wewnątrz tej grupy – spadł udział cudzoziemców w wieku 20-29 lat, natomiast wzrósł udział cudzoziemców w wieku 30-49 lat. Największą grupę spośród ubezpieczonych cudzoziemców stanowią pracownicy.

Udział pracowników wśród ubezpieczonych cudzoziemców utrzymywał się w latach 2015-2019 na poziomie 57-61%. W grudniu 2019 r. wynosił z 59,9%. W czerwcu 2020 roku ich udział wzrósł do 62,4%, co miało związek z dużym spadkiem liczby cudzoziemców zgłaszanych do ubezpieczeń społecznych z tytułu

wykonywania pracy na podstawie umowy zlecenia lub umowy agencyjnej (spadek w porównaniu do grudnia 2019 o 35 tys. osób). Drugą pod względem liczności grupą były osoby wykonujące pracę na podstawie umowy zlecenia lub umowy agencyjnej. W tej grupie cudzoziemców obserwowaliśmy w I półroczu 2020 roku największy spadek zarówno bezwzględnej liczby ubezpieczonych (z 241,0 tys. w grudniu 2019 roku do 206,1 tys. w czerwcu 2020 roku), jak i ich udziału w ww. grupach (z 36,9% w grudniu 2019 roku do 33,9% w czerwcu 2020 roku).

Działalność, w której odnotowano w czerwcu 2020 roku największy spadek liczby ubezpieczonych cudzoziemców w porównaniu do grudnia 2019 roku to: działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca – spadek o 35,0 tys. osób. Do sekcji tej należą m.in. agencje pracy tymczasowej oraz działalność usługowa związana z utrzymaniem porządku w budynkach i zagospodarowaniem terenów zieleni.

4. Sytuacja pracowników branży motoryzacyjnej

Polska branża motoryzacyjna jest silnie uzależniona od eksportu, a zatem od zagranicznego popytu na samochody oraz części i akcesoria motoryzacyjne. Największym odbiorcą wyrobów polskiego przemysłu motoryzacyjnego, a w szczególności części i akcesoriów motoryzacyjnych, są Niemcy. Branżowy portal

AutomotiveSuppliers.pl szacował, że w tym roku eksport motoryzacyjny w Polsce zmniejszy się nawet o 1/3.

Przerwanie łańcucha dostaw spowodowało, że zmniejszyła się ilość produkcji spowodowana drastycznym ograniczeniem przez klientów wielkości zamówień na wytwarzane przez spółki wyroby w Europie i na świecie. Na początku kwietnia 2020 r. zakłady motoryzacyjne razem ze związkami zawodowymi zawierały stosowne porozumienia dotyczące przestoju bądź obniżonego wymiaru czasu pracy w zakładach na podstawie przepisów Tarczy Antykryzysowej. Porozumienia zasadniczo obejmowały postoje, a w wyjątkowych sytuacjach obniżony wymiar czasu pracy. W branży nastąpił znaczący spadek sprzedaży. Niektóre zakłady nie uruchomiły produkcji lub pracowały na ok. 30% swoich zdolności produkcyjnych. Inne zakłady w związku ze spadkiem zamówień powiadamiały zakładowe organizacje związkowe o zamiarze przeprowadzenia zwolnień grupowych, na przykład Neapco Europe Sp. z o.o., MAHLE, czy ZF ASP. Związki zawodowe w licznych zakładach odegrały istotną rolę w zapobieganiu zwolnieniom grupowym, np. związek zawodowy należący do OPZZ w Neapco w Praszce. Pracodawca powiadomił o zamiarze przeprowadzenia zwolnień grupowych 258 z 964 pracowników, ale dzięki związkowi zawodowemu należącemu do OPZZ do nich nie doszło. W zamian uruchomiono program dobrowolnych odejść, który polegał m.in. na tym, że pracownik decydujący się na rezygnację z zatrudnienia mógł otrzymać maksymalnie 9-krotność pensji. W ramach programu z pracy zrezygnowało jedynie 60 osób.

Z informacji przekazanych przez Mirosława Grzybka – Przewodniczącego Federacji Związków Zawodowych Metalowców i Hutników w Polsce – miesiącem najbardziej krytycznym dla branży motoryzacyjnej był kwiecień. W pierwszej kolejności pracę traciły osoby zatrudnione przez agencje pracy tymczasowej oraz posiadające umowy na czas określony.

Źródła

- Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej Departament Rynku Pracy, *Bezrobocie rejestrowane w Polsce, Raport miesięczny – marzec 2020 r.*
- Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej Departament Rynku Pracy, *Bezrobocie rejestrowane w Polsce, Raport miesięczny – kwiecień 2020 r.*
- Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej Departament Rynku Pracy, *Bezrobocie rejestrowane w Polsce, Raport miesięczny – maj 2020 r.*
- Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej Departament Rynku Pracy, *Bezrobocie rejestrowane w Polsce, Raport miesięczny – czerwiec 2020 r.*
- Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej Departament Rynku Pracy, *Bezrobocie rejestrowane w Polsce, Raport miesięczny – lipiec 2020 r.*
- Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej Departament Rynku Pracy, *Bezrobocie rejestrowane w Polsce, Raport miesięczny – sierpień 2020 r.*

- *Rynek pracy w czasie COVID-19.*
- *Wojewódzkie urzędy pracy, Informacja publiczna na temat zwolnień grupowych od wojewódzkich urzędów pracy.*
- *Wydział Zarządzania Uniwersytetu Warszawskiego, GRAPE i CASE, Badanie rynku pracy „Diagnoza.PLUS”.*
- *Wywiady pogłębione ze związkowcami Ogólnopolskiego Porozumienia Związków Zawodowych.*
- *Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Cudzoziemcy w polskim systemie ubezpieczeń społecznych w I półroczu 2020 r.*